

Ekosysteemipalvelut – luonto maatalouden tukena ja pohjana

Ekosysteemipalvelu -termillä viitataan luonnon ja ekosysteemien tuottamiin aineellisiin ja aineettomiin hyötyihin ihmiselle. Ne jaetaan kolmeen luokkaan: tuotantopalveluihin, säätely- ja ylläpitopalveluihin, sekä kulttuurisiin palveluihin. Termi on kehitetty, jotta meidän olisi helpompi tunnistaa näitä luonnon hyötyjä, potentiaalia ja konkreettista arvoa ihmisen hyvinvoinnille.

Kukkakärpänen mansikalla.
Säätelypalvelu pölytys parantaa sadon laatua. Kuva: Anne Nissinen, LUKE

Ekosysteemipalvelujen tukeminen

Ekosysteemipalvelut ovat tiivis osa maataloustuotantoa, -maisemaa ja- toimintaa, siinä missä luonto itsekkin. Tunnistamalla meitä paikallisesti hyödyttävät palvelut voimme tukea niitä. Voimme joko keskittyä vahvistamaan jo valmiiksi hyväksi todettuja käytäntöjä, tai etsiä uusia tapoja tehdä yhteistyötä luonnon kanssa. Samalla lisäämme maatalousympäristön monimuotoisuutta, sekä toimintamme ympäristöllistä, sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä.

Tuotantopalveluihin kuuluu sekä viljelykasvien, että luonnonkasvien sato. Kuva: Aada Teittinen, LUKE

Erilaiset palvelut

Tuotantopalveluilla viitataan kaikkeen luonnon ja ekosysteemien tuottamaan raaka-aineeseen tai hyödykkeeseen, kuten viljaan, puuhun, tai puhtaaseen veteen. Viljely tapahtuu maatalousekosysteemeissä, joita säätelee vahvasti ihminen.

Säätely- ja ylläpitopalveluihin kuuluvat luonnon tarjoamat tuotantoamme tukevat palvelut, kuten ilmaston ja maaperän toiminnan säätely, pellon ravinnekierto tai pölytys.

Kulttuuriset ekosysteemipalvelut tarjoavat ihmisen hyvinvoinnille olennaisia arvoja, ja voivat viitata vaikka luonnosta oppimiseen, kulttuuriperintöön, matkailumaiseman virkistysarvoon tai metsäkävelyn tuottamaan mielenrauhaan.

Kulttuurinen ekosysteemipalvelu voi olla vaikkapa perinnebiotoopin tarjoama maisema. Kuva: Aada Teittinen, LUKE

Maatalouden ekosysteemipalveluja

Tuotantopalvelut

Ruoka
Rehu ja kuitu
Raaka-aineet
Lääkeaineet
Energia ja polttoaine

Säätely- ja ylläpitopalvelut

Hiilen sidonta
Paikallinen ilmaston säätely
Jätteiden hajotus
Maaperän rakenteen ja viljavuuden ylläpito
Ravinteiden kierto
Biologinen tautien, tuholaisten ja rikkakasvien torjunta
Pölytys

Kulttuuripalvelut

Esteettinen arvo, maisema
Virkistys ja matkailu
Kulttuuriperintö
Henkinen ja uskonnollinen arvo
Tiede ja koulutus

Monimuotoisuuden itseisarvo

Miten tukeaja hyödyntää ekosysteemipalveluita?

Voimme konkreettisesti tukea palveluiden muodostumista lukuisin tavoin. Esimerkiksi monimuotoisena pidetty **piennarkasvusto, puusto / pensaikko** voi tarjota meille monia hyötyjä:

- ✓ Tuulen suoja; vähentää maan eroosiota ja kasvuston lakoontumista sekä haihduntaa.
- ✓ Koti ja pesimispaikka: linnuille, pölyttäjille ja luontaisille vihollisille
- ✓ Lämpötilan säätely: tasoittaa lämpöhuippuja

Monipuolinen, typensitojia ja syväjuurisia kasveja sisältävä **viljelykierto** taas voi tukea monia säätelypalveluita:

- ✓ Maaperämikrobiston monipuolisuutta ja toimintaa
- ✓ Maaperän rakenteen ja kasvukunnonparantamista
- ✓ Ravinteiden kiertoa

Kuinka arvioida oman ympäristösi palveluita?

1. Valitse itseäsi kiinnostava lohko / viljelyalue. Tarkastele lohkon tai alueen maisemaa, maaperää, viljelykiertoa ja viljelytoimia kokonaisuutena. Voit aloittaa pienestä ja hyödyntää kynää ja paperia ideointiin!
2. Pohdi, mitä ekosysteemipalveluja loholla tuotat, ja mitä hyödynnät, Voit käyttää yllä olevaa taulukkoa apuna.
3. Mieti mitkä maiseman maaperäolosuhteet ja viljelykäytännöt mahdollistavat palvelut, ja mitä teet jo hyvin. Tunnistatko palvelun, joka erityisesti hyödyttää sinua?
4. Pohdi: mitkä asiat vaikuttavat tämän palvelun muodostumiseen? Voisitko vahvistaa näitä tekijöitä omalla toiminnallasi? Millaista lisäarvoa ekosysteemipalvelujen kokonaisvaltainen tarkastelu voi tuoda tuotannollesi?

"Ekosysteemipalvelujen tunnistaminen ja näkyväksi tekeminen on keskeistä niiden lisäarvon hyödyntämiseksi maataloilla." hankesuunnitelma, ARVO

Euroopan unionin
osarahoittama

Elinvoimakas

luke.fi

Monimuotoisuudesta ja
ekosysteemipalveluista lisäarvoa Järvi-
Suomen maa- ja puutarhailoille
(ARVO) –hanke,
www.luke.fi/projektit/arvo